The background features abstract, stylized shapes and lines. On the left, there are orange and red elements, including a complex, overlapping line structure and several teardrop-shaped polygons. On the right, there are green and light green elements, also including a complex line structure and teardrop-shaped polygons. The overall aesthetic is modern and geometric.

Eteläpohjalainen PERUSOPETUKSEN opetussuunnitelma

Sisältö

Uusi opetussuunnitelma tuo uusia tuulia perusopetukseen	3
Perusopetuksen arvot	4
Perusopetuksen tehtävä ja tavoitteet	4
Eteläpohjalaiset arvot.....	4
Laaja-alainen osaaminen	5
Eteläpohjalaiset painotukset	6
Yrittäjämäinen toimintatapa.....	6
Osallisuus.....	6
Oppimiskäsitys.....	6
Toimintakulttuuri	7
Oppimisympäristöt ja työtavat	7
Perusopetuksen oppiaineet ja tuntijako	8-9
Kieliohjelma	9
Monialaiset oppimiskokonaisuudet	10
Arviointi	11
Etelä-Pohjanmaalla	11

© Lainaukset ja piirustukset ovat poimintoja etelä-pohjalaisten oppilaiden Unelmien koulu -teoksista vuodelta 2014.

Tähän esitteeseen on kuvattu vain osa uuden perusopetuksen opetussuunnitelman ja eteläpohjalaisen opetussuunnitelman keskeisimmistä asioista ja uudistuksista.

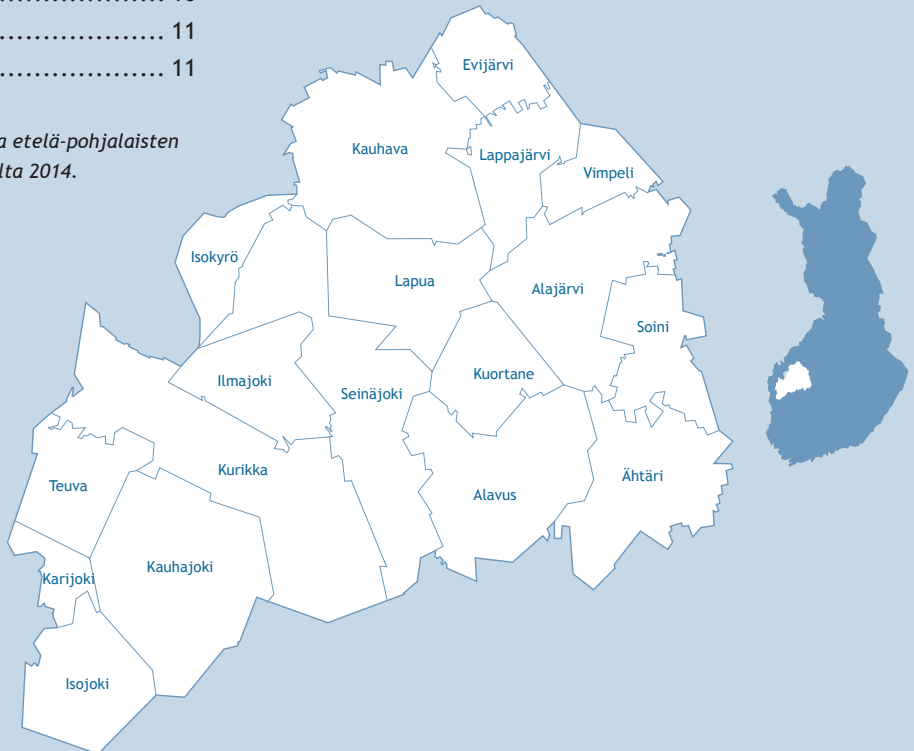
Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014:
http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelma:
www.eperusteet.opintopolku.fi
 -> opetussuunnitelmat

Lisäksi Etelä-Pohjanmaalla on tehty yhteistyössä

Eteläpohjalainen esiopetuksen opetussuunnitelma ja eteläpohjalainen lisäopetuksen opetussuunnitelma
www.eperusteet.opintopolku.fi
 -> opetussuunnitelmat

Eteläpohjalainen perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Uusi opetussuunnitelma tuo uusia tuulia perusopetukseen

Perusopetusta antavilla kouluilla on opetus- ja kasvatustehtävä. Oppilaiden oppimista, kehitystä ja hyvinvointia tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Koulu tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osamisen monipuoliseen kehittämiseen. Samalla autetaan oppilaita rakentamaan myönteistä identiteettiä ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Opetuksen avulla edistetään oppilaiden osallisuutta ja kestäväää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Yksi perusopetuksen tärkeä tehtävä on kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen avulla toteutetaan opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuutta, jossa tavoitteena on varmistaa kaikille lapsille koulutuksen tasa-arvo. Koulutuksen laatuun panostetaan koko maassa. Näin luodaan hyvät edellytykset oppilaiden kasvuille, kehitykselle ja oppimiselle. Iso haaste on, että tulevina vuosina peruskoulunsa aloittavista arviolta noin 65 % päätyy ammatteihin, joita ei tänä päivänä ole vielä olemassa. Annettavien valmiuksien tulee olla riittävän laaja-alaisia. Laaja-alainen oppiminen onkin keskeinen osa uutta opetussuunnitelmaa.

Perusopetuksen toteuttamista ohjaa opetussuunnitelma, jolle on valtakunnalliset perusteet. Opetuksen järjestäjällä eli kunnilla on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearviointin ja kehittämissuunnitelman tulokset. Kunnat voivat sopia myös järjestäjärajat ylittävistä yhteistyöstä ja seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Uusien opetussuunnitelman perusteiden valmistumisen jälkeen Etelä-Pohjanmaalla lähdettiin ennakkoluulottomasti yhteiseen opetussuunnitelmatyöhön. Hyvä Etelä-Pohjanmaa! Yhteistä perusopetuksen opetussuunnitelmaa on ollut valmistelemaan lähes kaikki alueen kunnat. Työ organisoitiin alueen yhteisen OSAAVA-hankkeen puitteissa. Oli järkevää hyödyntää olemassa olevaa isoa verkostoa tässä työssä. OSAAVA-hankkeen tavoitteena itsessään on maakunnan yhteisen opettajien täydennyskoulutusjärjestelmän kehittäminen ja sen jatkuvuuden turvaaminen. Kun uuteen opetussuunnitelmaan liittyi opettajien täydennyskoulutustarvetta, niin

sama verkosto oli luonteva toimintatapa myös OPS-yhteistyössä. Maakunnan opettajien asiantuntijuutta on voitu hyödyntää laajasti opetussuunnitelmaa laadittaessa. Aktiivisesti mukana on ollut yli 200 maakuntamme opettajaa. Prosessi samalla ohjasi koulutuksen järjestäjiä ja opetushenkilöstöä orientoitumaan uuden opetussuunnitelman muutoksiin. Näitä muutoksia ovat esimerkiksi ruotsin pakollisen opiskelun alkaminen jo 6.luokalla, valinnaisuuden tuleminen alakouluun sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen. Oma maakunnallinen painotuksemme on yrittäjämäisten toimintatapojen opiskelu 7.luokalla kaikille yhteisenä oppiaineena. Tällä halutaan tukea maakunnallemme tärkeitä asioita.

Eteläpohjalainen opetussuunnitelma on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Se tuo myös vahvaa maakunnallista tasa-arvoa alueellemme. Opetussuunnitelma liittyy koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi, koska opetussuunnitelma sisältää tärkeitä määrittelyt opetuksen ja kasvatuksen lisäksi myös oppimisen tuesta, oppilaan ohjauksesta ja oppilashuollosta sekä kodin ja koulun yhteistyöstä. Kodit, te olette tärkeitä kasvatuskumppaneita. Toimitaan yhdessä lasten parhaaksi. Syksyllä 2016 uusi opetussuunnitelma koskee vuosiluokkia 1-6, ja sen jälkeen vuosi kerrallaan vuosiluokkia 7-9. Tämä julkaisu on tiivistelmä Etelä-Pohjanmaan alueellisesta opetussuunnitelmasta. Opetuksen järjestäjän on pitänyt lisäksi linjata osa suunnitelman asioista kuntakohtaisesti. Jokainen kunta vastaa itsenäisesti opetussuunnitelman jalkauttamisesta kouluilleen. Koulut suunnittelevat vuosittaisen toimintansa muun muassa vuosisuunnitelmien puitteissa.

Iso kiitos kaikille, jotka ovat olleet laatimassa maakunnallista opetussuunnitelmaa, erityisesti työryhmien puheenjohtajille. Kokonaisuuden koordinoinnista kuuluu erityiskiitos koontiryhmän puheenjohtaja Sirkku Hietaselle ja erikoissuunnittelija Annika Ravealalle.

Seinäjoella 11.8.2016

Kimmo Rantanen, Osaava-hankkeen ohjausryhmän pj
Jari Jaskari, opstyön johtoryhmän pj

Perusopetuksen arvot

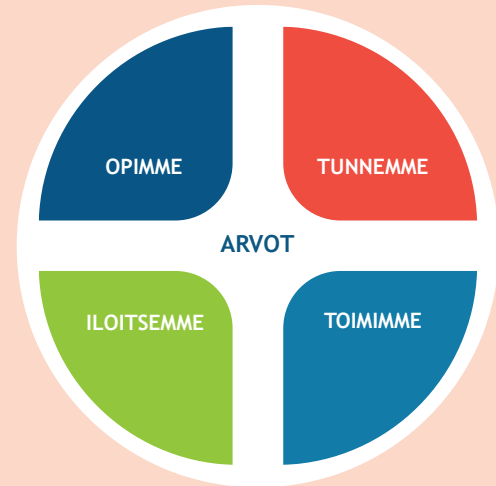
- Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen
- Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia
- Kulttuurinen moninaisuus rikkautena
- Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Perusopetuksen tehtävä ja tavoitteet

TEHTÄVÄT

- Opetus- ja kasvatustehtävä
- Yhteiskunnallinen tehtävä
- Kulttuuritehtävä
- Tulevaisuustehtävä

Eteläpohjalaiset arvot

TAVOITTEET

- Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen
- Tarpeelliset tiedot ja taidot
- Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Perusopetuksen tehtävä Etelä-Pohjanmaalla on rakentaa yhdessä elinvoimaista maakuntaa, jossa oppiminen muuttuu sivistykseksi. Eteläpohjalainen kulttuuriperintö on voimavara muutoksessa kohti kulttuurisesti moninaista ja alati muuttuvaa yhteiskuntaa. Lapsista ja nuorista kasvatetaan ja opetetaan yritteliäitä, osallistuvia, omasta ja muiden hyvinvoinnista huolehtivia ja ympäristöstä välittäviä kansalaisia. “Perustana on kaikille lähipalveluna tarjottava laadukas perusopetus, joka takaa perusosaamisen ja yleissivistyksen huomioiden erilaiset oppijat ja heidän tarpeensa. Osaamisen kehittäminen oman osaamisen rajoissa kuuluu jokaisen perusoikeuksiin. Ratkaisevaa tässä on opettajien osaaminen, mutta myös ympäristön tuki ja arvostus.”

(Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden eväät - maakuntasuunnitelma 2040 & maakuntaohjelma 2014-2017, s. 43).

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet kulkevat opetus-suunnitelman oppiaineiden sisällä, monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja koulujen vuosittaisissa teemoissa. Näitä sisältöjä tarkennetaan koulujen opetus- ja vuosisuunnitelmissa. Koulun tasolla laaja-alaisen osaamisen sisällöt näkyvät koulun toimintakulttuurissa konkreettisesti päivittäisen suunnittelun ja työn tasolla.

Koulu on oppiva yhteisö. Oppimisessa painopiste siirtyy aktiivisesti toimivaan oppilaaseen. Vuorovaikutuksen merkitys kasvaa. Oleellista ei ole enää “Miksi?” vaan “Miten?”. Koulu on edelläkävijä.

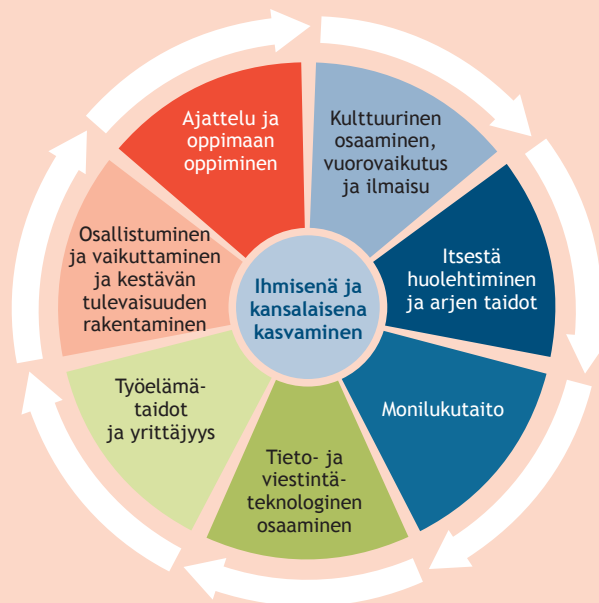
”Koulussa opitaan paljon uusia taitoja, vaikkapa laittamaan tukkaan raitoja. Kun harjoitellaan uusia juttuja, ovat ne sitten myöhemmin tuttuja.”

Otsonkoulun 3 C -luokan yhteinen runo

Perusopetuksen tavoitteet ja laaja-alainen osaaminen

- tiedot
- taidot
- arvot
- asenteet
- tahto

Siihen kuuluu myös kyky käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla.

ETELÄPOHJAISET PAINOTUKSET

Yrittäjämäinen toimintatapa

Yrittäjämäinen toimintatapa on ennen kaikkea asenne ja tapa toimia. Se on kansalaistaito, jota tarvitaan elämässä, opiskelussa ja tulevassa työssä riippumatta siitä, työskennelläänkö toisen palveluksessa vai itsenäisenä yrittäjänä. Luovat toimintatavat yhdessä erilaisten verkostojen kanssa rohkaisevat katsomaan myös ympäröivään yhteiskuntaan.

Yrittäjämäinen toimintatapa on mukana kaikessa koulun toiminnassa ja luo siten pohjan koko koulun toimintakulttuurille. Lisäksi yrittäjämäinen toimintatapa on myös uusi oppiaine vuosiluokalla 7. Se on maakunnallinen painotus, joka saa tuntijaossa yhden vuosiviikkotunnin.

Osallisuus

Etelä-Pohjanmaalla osallisuus on oppivan yhteisön rakentamista yhdessä. Se on aktiivista kansalaisuutta, osallisuuden edistämistä ja demokraattista toimintakulttuuria. Oppilaat osallistuvat koulussa toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin oman ikätasonsa mukaisesti.

Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteissa

- Oppilas on aktiivinen toimija
- Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa
- Oppiminen on monimuotoista
- Oppimaan oppimisen taidot korostuvat
- Elinikäinen oppiminen

Toimintakulttuuri

Eteläpohjalaisten koulujen toimintakulttuuri tukee lapsen kasvua elinikäiseen oppimiseen, osallisuuteen ja elämänhallintataitoihin sekä kestäväen kehityksen, erilaisten oppimisympäristöjen ja eteläpohjalaisen kulttuuriperinnön tuntemiseen. Laadukkaan toimintakulttuurin kautta oppilaalle syntyy ehjä kasvatuksen ja opetuksen polku esiopetuksesta perusopetuksen päättövaiheeseen.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Etelä-Pohjanmaalla kannustetaan monipuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen. Monimuotoiset oppimisympäristöt mahdollistavat vuorovaikutuksessa tapahtuvan oppimisen, yhdessä tekemisen sekä jaettuun asiantuntijuuteen perustuvan toimintakulttuurin.

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Huomioon otetaan myös eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Työtapojen monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin.

*“Kouluun tultais aamulla varhain,
ja opetuslaatu ois mitä parhain.”*

Oona Köykkä, 6. lk

Eteläpohjalainen perusopetuksen tuntijako

Aine	Vuosiluokka	1	2	3	4	5	6	YHT ak	7	8	9	YHT yk	Yhteensä
Äidinkieli ja kirjallisuus		7	7	5	5	4	4	32	3	4	3	10	42
A1-kieli (en)				2	2	3	2	9	2	2	3	7	16
B1-kieli (ru)							2	2	1	2	2	5	7
Matematiikka		3	3	4	4	4	3	21	3	4	4	11	32
Ympäristö- ja luonnontietoaineet													
Ympäristöoppi ¹		2	2	2	2	3	3	14				0	14
Biologia ja maantieto ¹								0	2	2	3	7	7
* Biologia									1	1	1,5		
* Maantieto									1	1	1,5		
Fysiikka ja kemia ¹								0	2	2	3	7	7
* Fysiikka									1	1	1,5		
* Kemia									1	1	1,5		
Terveystieto ¹								0	0,5	2	0,5	3	3
Uskonto/Elämänkatsomustieto		1	1	1	2	1	1	7	1	1	1	3	10
Historia ja yhteiskuntaoppi ²					1	2	2	5	2	2	3	7	12
* Historia						1	2		2	2			
* Yhteiskuntaoppi					1	1					3		
Taide- ja taitoaineet													
Musiikki		1	1	1	1	1	1	6	2			2	8
Kuvataide		1	1	2	1	1	1	7	2			2	9
Käsityö		2	2	2	2	2	2	12	2			2	14
Liikunta		2	2	3	2	2	2	13	3	2	2	7	20
Kotitalous								0	3			3	3
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset (T&T-val)					1	1	1	3		3	2	5	8
Oppilaanohjaus								0	0,5	1	0,5	2	2
Yrittäjämäinen toimintatapa								0	1			1	1
Alkuopetuksen painotustunnit		1	1					2					2
Valinnaiset aineet (VAL)					1	1	1	3		3	3	6	9
Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät													
Huom! A2- ja B2 -tunteja ei ole laskettu kokonaistuntimäärään 226h. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja (VAL) sekä perusopetuksen vähimmäismäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja opetuksen järjestäjän linjaamalla tavalla. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielelle varatut vuosiviikkotunnit (ks. perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet luku 12.3).													
A2					2	2	2	6	2	2	2	6	12
B2								0		2	2	4	4
TUNTIMÄÄRÄ YHTEENSÄ		20	20	22	24	25	25	136	30	30	30	90	226

¹ Ainetta opetetaan osana ympäristöopin opetusta integroidusti vuosiluokilla 1-6 (kansallinen linjaus)

² Yhteiskuntaoppia opetetaan vuosiluokilla 4-6 vähintään 2 vuosiviikkotuntia ja vuosiluokilla 7-9 vähintään 3 vuosiviikkotuntia (kansallinen linjaus)

Perusopetuksen oppiaineet ja tuntijako

Valtioneuvoston päätökset:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120422>

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120423>

Maakunnalliseen tuntijakoon

on lisätty neljä (4) tuntia:

- Alkuopetuksen painotustunnit ensimmäiselle ja toiselle vuosiluokalle
- Yksi tunti B1-kieleen kahdeksannelle vuosiluokalle
- Yrittäjämäinen toimintatapa -oppiaine seitsemännelle vuosiluokalle.

Alakoulussa taide- ja taitoaineiden valinnaisista (T&T-val) tunneista yksi tunti on sidottu käsityöhön vuosiluokilla 3, 5 ja 6.

Emma Vertanen, 7. lk

Kieliohjelma

Etelä-Pohjanmaalla A1-kieli on englanti ja B1-kieli on ruotsi. Kuntakohtaisesti opetuksen järjestäjä määrittelee valinnaisten A2- ja B2-kielten tarjonnan.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Monialaiset oppimiskokonaisuudet suunnitellaan ja toteutetaan yhdistelemällä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja mielekkäiksi kokonaisuuksiksi. Etelä-Pohjanmaalla jokaisen oppilaan opintoihin tulee sisältyä vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa.

Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

“Yhdessä tehtäisiin kaikkea kivaa, ei kukaan silloin toista vihaa.”

Laura Haapaniemi, 9. lk

Emilia, Kia, Sara ja Sanni

“Unelmiemme koulu olisi viihtyisä paikka, josta saisi ainutlaatuisia kokemuksia, kavereita, ja ennen kaikkea oppia. Siellä oppilaat käyttäytyisivät hyvin ja opettajat antaisivat enemmän vastuuta oppilaille.”

Henrietta Alakortes & Teoo Olgren, 6. lk

Arviointi

Arviointi perustuu opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja eteläpohjalaisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia. Arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Painopiste on oppimista edistävässä arvioinnissa.

*”Et se opettaja antais
vaan sellasta jälkiruokaa,
kun tulis sinne ekaa kertaa.
Se ei olis niin kaukana,
ettei tulis ikävä äitiä ja iskää.
Siellä olis kivaa leikkiä
toisten kavereitten kaa.”*

Masi Myllymäki, esikoulu

Etelä-Pohjanmaalla

Väliarviointi toteutetaan vuosiluokilla 1-5 arviointikeskusteluna, johon kutsutaan oppilas ja huoltajat. Arviointikeskustelun tavoitteena on tukea ja edistää oppilaan oppimista ja kasvua. Vuosiluokilla 6-9 väliarviointi toteutetaan samoin periaattein kuin kyseisen vuosiluokan lukuvuosiarviointi.

Lukuvuosiarvioinnissa oppilaan opinto-ohjelmassa olevat oppiaineet arvioidaan sanallisesti tai numeerisesti. Vuosiluokilla 1-3 käytetään sanallista arviointia ja vuosiluokilla 4-7 numeroarviointia, jota voidaan täydentää sanallisella arvioinnilla. Vuosiluokilla 8-9 käytetään numeroarviointia.

Päätöarviointi kuvaa oppilaan suorittamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päätöarviointin kriteereihin.

*Oispa aika ja vuodet opettaneet meitä,
oispa ihmiset ja tapahtumat
luoneet meistä ne,
jotka ovat tulevia rakentamaan niitä hetkiä,
paikkoja, tapahtumia, joissa kasvaa
usia itsenäisiä tiimipelaajia,
heikkoja, mutta vahvoja päättäjiä,
jotka jatkavat tätä valtavaa ympyrää.*

*Me emme tiedä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan,
emme voi kertoa, mitä jo seuraavan nurkan takaa
voi paljastua,*

*joten te, joilla on mahdollisuus turvata tietomme,
kun emme itse siihen usko,
älkää luovuttako vaan opettakaa ja ohjatkaa meitä,
aina vain vastuksestamme huolimatta*

*- sillä se on tärkeintä juuri silloin
kun eniten olemme valmiina heittämään
hanskat tiskiinkin.*

Älkää antako meidän eksyä. Kiitos.

Ringa Yli-Rahnasto, 9. lk

